

O technologii kriminalizace a (zdánlivě) bezbranných ženách

eFocus

Nejen pro čtenáře, kteří i v letním období sledují judikaturu Ústavního soudu, jsem si dovilil připravit malý test z oborů práva ústavního a zejména trestního. První otázka zní, která dvě slova jsou nejdůležitější v textu nálezu Ústavního soudu ze dne 9. července 2015, sp. zn. IV. ÚS 799/15. Při vší úctě k oněm, kteří jsou hodni cti za shodu nad výrokem nálezu, a k výroku samému, mám jasno: Ivana Demutová.

Pointa příběhu je přitom překvapivě jednoduchá. Kde není žalobce, není ani soudce, respektive kde není ústavní stížnosti, není senátu Ústavního soudu...

Mohlo zdánlivě stačit málo, vždyť žatecká paní notářka, jsouc vyzvána, aby z depozita vydala závět orgánům činným v trestním řízení a tím vlastně zároveň porušila profesní povinnost mlčenlivosti, byla v pozici, kterou v ústavní stížnosti popsala následovně:

„Za situace, kdy je právní názor vrchního komisaře Policie ČR a krajského soudu na jedné a mojí profesní stavovské samosprávy na druhé straně zcela protichůdný, měla jsem de facto na vybranou pouze v tom směru, zda si nechám uložit pořádkovou pokutu podle trestního řádu či v kárném řízení podle notářského řádu.“

Bulvární *Liespaper* by pak v případě nedostatku notářčiny odvahy vystavit se riziku pokuty dle trestního řádu bývaly mohly zejména akcentovat, že šlo o budoucí pozůstalost v hodnotě cca 9,5 milionů korun, a jásat, jak investigativně odhalily, koho obmyslela ještě žijící zůstavitelka.

Soudný náhodný čtenář by však měl obavu, jež je rovněž vyjádřena v ústavní stížnosti:

„Teleologickým výkladem lze komplex ustanovení notářského řádu, která se vážou k závěti, jejímu sepisu, evidenci a úschově vyložit tak, že smyslem je ochrana soukromí a vůle zůstavitele, jakož i ochrana závěti jako nenahraditelné listiny. Případné zničení či ztráta závěti vedou ve svých důsledcích k tomu, že dědic nemá náhradní řešení, jak se dovolat svých práv. Rovněž to, jak hodlá ve svém posledním pořízení zůstavitel se svým majetkem, by nemělo být komukoliv sdělováno. Pokud by byl postup orgánů, jejichž usnesení jsou napadena touto ústavní stížností, shledán ústavně konformním, pak by v podstatě kdykoli kdokoli mohl pouhým nedůvodným trestním oznámením zavdat důvod k tomu, aby jakákoliv závěť byla k dispozici orgánům činným v trestním řízení bez ohledu na to, jak intimní a ryze soukromé informace obsahuje. Odmítnutí či zamítnutí této ústavní stížnosti by mělo nedozírné důsledky pro všechny testující zůstavitele z hlediska důvěrnosti jejich pořízení a v obecné rovině by zcela vyvrátilo tradiční pojetí dědění ze závěti.“

Představme si, co by mohlo následovat, kdyby paní (N)otářka jednala opačně, než se rozhodla:

„Jsouc vázána slibem notářky upřednostnila jsem pochopitelně zachování povinnosti mlčenlivosti.“

Pravomocné usnesení Krajského soudu v Hradci Králové by se ocitlo v následujícím vydání

komentáře k trestnímu řádu. Na gremiálních poradách by se zdůrazňovalo, že je průlomové. Následovaly by další pokuty „zpupným“ notářům. Při psaní důvodové zprávy k novému trestnímu řádu by se neopomnělo připomenout, že normu, ukládající notářům vydat policejním orgánům z úschovy závětí či dokonce opravňující orgány činné v trestním řízení na heslo nahlížet do centrální evidence závětí, si vyžádaly potřeby praxe.

I policisté, včetně oněch obdobných těm, kteří kdysi vyloudili po neopatrném soudci svolení bezdůvodně odposlouchávat mobilní telefon předsedy Ústavního soudu, jsou přece vázáni povinností mlčenlivosti...

Mýlím se ostatně hodně, jsem-li názoru, že skutek, který se měl nad deponovanou závětí stát, není trestným činem?

Přejdeme nyní k dalším otázkám.

...

V Bulletinu advokacie je z dob, kdy zde bývala pravidelně publikována Sběrka útěchy, zachycen text dopisu dcerce státního zástupce, který zní následovně:

„Milá holčičko,

na den 8. března (...) máme oba nepochybně společnou vzpomínku. S odstupem času pokládám za nutné vysvětlit Ti svoji tehdejší odpolední nepřítomnost na rendez-vous v rámci projížďky kočárkem na Letné, o němž jsme se mrknutím oka smluvili předcházejícího dne.

Onoho 8. března jsem se probudil do krásného dne. Obloha byla azurově modrá a ptáčkové líbezně zpívali.

„Ach“, povzdechl jsem si slastně v toužebném očekávání nádherného odpoledne. Abych si zajistil řidiče kočárku, usmál jsem se co nejroztomileji na tatínka, který byl již vzhůru, a opatrně, velmi opatrně jsem mu podal z poličky brýle.

Polichocný otec nato pravil: „Synku, dnes mám ve 13 hodin být na obvodním úřadu vyšetřování v Praze 3, kde má vyšetřovatelka provádět výslechy čtyř svědkyň.“ Pak – domnívaje se, že pro neznalost řeči v mém věku jeden rok, dva měsíce a čtyři dny neprozradím porušení povinnosti mlčenlivosti – dodal: „Víš, jde o ČVS: OVV 1178/94. Žádal jsem před šesti dny dozorového státního zástupce o odstranění závad v postupu vyšetřovatelky a věc jsem podrobně skutkově a právně rozebral. Možná, že mi vyšetřovatelka jenom doručí usnesení o zastavení trestního stíhání, ale svědkyně určitě vyslychat nebude. Budeš-li chtít, pojedeme spolu odpoledne na Letnou ...“

Uplynulo 14 hodin, táta nikde. Neobjevil se ani v 15 hodin. V 16 hodin se sluníčko schovalo za protější dům ...

Otec dorazil krátce před prvním Večerníčkem. Praštil s komentářem k trestnímu řádu a řekl mi unaveně: „Promiň, pokoušel jsem se ještě dovolat státnímu zástupci z vyšetřovačky. Víš, on postup vyšetřovatelky nepřezkoumal a navíc, už ve čtvrt na dvě nebyl v kanceláři.“

Chápu, chtěla's být na Letné dříve, aby se Ti mohl dvořit syn prvoinstančního soudce ...

Přípis Tvého papá, jímž žádost dle § 167 tr. řádu neshledal důvodnou, byl mému tatínkovi doručen až 65 dnů poté, kdy byly svědkyně vyslechnuty. Následovaly další úkony vyšetřovatelky, obžaloba, hlavní líčení, odvolání, odvolací veřejné zasedání, hlavní líčení, odvolání a konečně zproštění

obžaloby tátovy klientky z důvodů obsažených již ve zmíněné žádosti. Po celou tu dobu mi tatínek přepínal programy s televizními zprávami ve chvílích, kdy se začalo mluvit o zvýšení platů státních zástupců.

Víš, milá holčičko, moc jsem o věci přemýšlel. Nejen doma. Za mimosmluvní odměnu vypočtenou podle provedených úkonů právní pomoci jsme s tátou letěli na čtrnáct dnů na Mallorku.

Tam i v největším horku roznášel na pláži chlazené nápoje místní obchodník. Zahleděl jsem se do jeho holčičky. Její tatínek je muž na svém místě...

Představme si, že by po prvním odsuzujícím rozsudku ona klientka v zoufalství a s pocitem nespravedlnosti a křivdy nedala advokátovi pokyn k podání odvolání...

Otázky pak zní:

Kolik let je letos pisateli tohoto dopisu?

Kolik m³ vody uplynulo od té doby Vltavou pod Letnou, aniž by se (opět v hledáčku žena, skutek nebyl, ač byl tehdy orgány činnými v trestním řízení vnímán jako společensky velmi nebezpečný, soudem shledán trestným činem) na technologii kriminalizace něco zásadně změnilo?

...

Čtvrtá otázka je jen zdánlivě z oboru technických věd:

Existuje rozdíl mezi „nosičem“ a „podvozkem“?

Třetí žena zůstala, bohužel, oproti těm, o nichž byla řeč shora, skutečně bezbrannou.

Z narativní části nálezu Ústavního soudu ze dne 23. 7. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 13/12 (č. [259/2013](#) Sb.) se podává, že navrhovatel, tedy Okresní soud v Liberci, přerušil řízení vedené před ním pod sp. zn. 4 T 12/2012 „proti Miroslavě Feistauerové, a to pro přečin přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 odst. 2 trestního zákoníku. Toho se podle obžaloby měla dopustit tím, že přechovávala ve vozidle v batohu čtyři plastové sáčky s celkem 3,25 g metamfetaminu (tzv. pervitinu) s obsahem účinné látky 1,9 g metamfetamin-base.“

Poslední ve vztahu k té předchozí vysvětlující otázka stojí následovně:

Mohl by se soud stát navrhovatelem pro řízení před Ústavním soudem v rámci konkrétní kontroly norem, pokud by státní zástupce namísto podání obžaloby procesně postupoval tak, jak měl?

...

Také máte čím pokračovat?

Jestliže ano, uzavřu snad užitečnou citací:

„(O)rgány činné v trestním řízení musí vždy zkoumat, zda jsou naplněny znaky skutkové podstaty trestného činu, a to znaky jak objektivní, tak subjektivní stránky trestného činu, a zodpovědět tak otázku, zda je dáno důvodné podezření ze spáchání trestného činu. Uvedenou otázku musí orgány činné v trestním řízení zodpovědět ještě předtím, než vůči případnému podezřelému začnou uplatňovat úkony trestního řízení, jimiž lze zasáhnout do jeho lidských práv či základních svobod...[J]ak již Ústavní soud ve své judikatuře vyslovil, "proti jednáním porušujícím práva vyplývající z občanskoprávních předpisů je třeba v první řadě brojit soukromoprávními prostředky

podle zásady *vigilantibus iura*. Při jejich nedostatečnosti uplatnit sankce správní a teprve na posledním místě, jako *ultima ratio*, právo trestní. Opačný přístup, tedy užití trestněprávního postupu, aniž by prostředky jiných právních odvětví byly použity, by byl v rozporu s již naznačeným principem subsidiarity trestní represe, který vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě" (srov. nález sp. zn. I. ÚS 69/06 ze dne 12. 10. 2006, N 186/43 SbNU 129). Trestní právo tak nemůže sloužit jako prostředek nahrazující ochranu práv a právních zájmů jednotlivce v oblasti soukromoprávních vztahů, kde závisí především na individuální aktivitě jednotlivce, aby střežil svá práva, jimž má soudní moc poskytovat ochranu, ve smyslu zásady *vigilantibus iura scripta sunt* (srov. nález sp. zn. I. ÚS 4/04, N 42/32 SbNU 405)." (srov. nález Ústavního soudu ze dne 19. 6. 2007, sp. zn. II. ÚS 79/07).

Dámy, smekám před Vámi.

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
advokát, bývalý soudce Ústavního soudu

Názor byl publikován v rámci vydání EPRAVO.CZ Digital - srpen 2015.

EPRAVO.CZ Digital si můžete stáhnout ZDARMA na App Store a Google Play, a to přímo z Vašeho tabletu či chytrého telefonu. Pokud máte již aplikaci staženou, postačí si stáhnout pouze nové vydání. Využít můžete také webový archiv starších čísel na adrese tablet.epravo.cz.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #9: AI - nová infrastruktura světa, nebo přepálený příběh?](#)
- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)
- [Mgr. Helena Freyová, posiluje CEE Attorneys v oblasti M&A, Corporate Strategy & Technology](#)
- [Evropská unie rozšiřuje regulaci AI. Obsah generovaný nebo upravený umělou inteligencí musí být pro uživatele rozpoznatelný](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #8: Umění jako investice: mezi vášní a rizikem](#)
- [ATREUM a K2 LEGAL se spojují: vzniká silná kancelář pro stavebnictví, technologie a byznys](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #7: Tam, kde vznikají unicorny - Jak přemýšlí venture capital](#)
- [Festival jako prestižní teambuilding](#)
- [Spojení Generali České a Právní ochrany D.A.S. přináší první výhodu: navýšení pojistného limitu na 5 milionů](#)
- [Ocenění Flamma získaly Ivana Janů, Jitka Chizzola, Ženy v právu a projekt Máš na to nadace Evy Pavlové](#)
- [Kultura jako prestižní benefit: Proč by právní firmy měly sázet na „inteligentní zážitky“? Rozhovor s JUDr. Martinou Jankovskou](#)